

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ПЕСТИЦИДІВ В УКРАЇНІ

Верис Ю.Ю., студентка гр. Ю-65

Україна є країною, яка має близько 40% світової площі чорнозему, що обумовлює можливість інтенсивного розвитку сільського господарства.

Новітні технології дозволяють значно підвищувати продуктивність сільськогосподарського виробництва, що в значній мірі збільшує антропогенне навантаження на навколишнє природне середовище. Одним з таких видів технологій є хімічні засоби захисту рослин (пестициди (від лат. *pestis* - зараза і лат. *caedo* – вбиваю)).

«Пестициди» — широке поняття, яке охоплює багато хімічних сполук, які пригнічують різні види живих організмів. Найбільш розповсюдженими є інсектициди, які умиряють комах; гербіциди, які знищують шкідливі рослини; фунгіциди, направлені проти грибкових захворювань, та інші.

Аналіз використання пестицидів на території України відзначає тенденцію до збільшення загальної кількості застосовуваних пестицидів: тільки в 2002р. для боротьби зі шкідниками і хворобами сільгоспкультур використано 681,5 т пестицидів, що на 8,9% більше, ніж у 2001р. (626,1т). Пестицидне навантаження зросло на 19,4% і складає 0,43кг д.в/га.

Існуюча ситуація на ринку використання пестицидів потребує чіткої регламентації та розробки механізму стимулювання екологічно чистих технологій виробництва сільськогосподарської продукції.

Негативні наслідки спричинені пестицидами живій природі, важко піддаються точній оцінці. Головне значення тут мають два фактори: те, що всі синтетичні пестициди - це речовини, які чужі живій природі, як самі так і продукти їх розпаду (метаболіти) і те, що практично всі вони здатні до біоаккумуляції, тобто містяться в живих організмах в більших концентраціях, ніж в середовищі.

До цього часу даним питанням займались такі вчені, як Попов О.В., Кваснін В.А., Дудченко О.М. Валенкевич Л.П., їх розробки становлять більш економічний характер, але не менш важливим є законодавче закріплення даного питання. Як елемент захисту прав людини може стати застосування нових підходів моніторингу використання пестицидів. І у зв'язку з цим нагальним є створення

органу, який здійснюватиме даний моніторинг, визначення його статусу, та джерел фінансування.

На нашу думку, даний орган можна було б створити, як виокремлений підрозділ на базі існуючої державної станції захисту рослин. Що стало б економічно та фінансово вигідним варіантом. Завдяки своїй мобільності цей підрозділ мав змогу контролювати рівень забруднення ґрунту, міграцію шкідливих речовин що містять в собі пестициди та інші чинники, які важливі при використанні певного пестициду

На сьогодні нормування кількості використаних пестицидів на різних видах ґрунтів для вирощування певної продукції недиференційовано, а саме, встановлюється однакова кількість препаратів на різних ґрунтах. Окрім того, не враховуються кліматичні особливості, що в значній мірі впливають на метаболізм пестицидів. В подальшому, це призведе до забруднення не лише ґрунту, а й продукту, який був вирощений на даній території, і, як наслідок, впливатиме на здоров'я людини.

Аналіз існуючої нормативної бази показує, що з дати прийняття нормативних актів, які регулюють питання застосування хімічних засобів захисту рослин пройшло багато часу. Незважаючи на те, що існують укази, розпорядження, інструкції, які вказують на правильність перевезення, зберігання, утилізацію пестицидів, немає правового забезпечення якісного використання цих хімічних речовин. Враховуючи той факт, що з кожним роком кількість компаній, що займаються пошуком, розробкою та впровадженням все новіших та та більш ефективних пестицидів, та на рівень захворюваності громадян, які споживають забруднений продукт, постає питання захищеності громадян України та забезпечення при споживанні продуктів харчування, їх екологічної безпеки. Не менш важливим є те, що контроль за вмістом хімічних речовин в ґрунтах обмежується лише десятьма найменуваннями пестицидів, хоча їх існує в сотні разів більше.

Зважаючи на нагальність створення моніторингового органу постає питання його фінансування, адже для якісної роботи лабораторій необхідне постійне оновлення та вдосконалення обладнання, що неможливо без фінансової підтримки із сторони держави. Тому ми пропонуємо варіанти фінансування моніторингового органу.

Згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» існує два види збору за забруднення навколишнього

природного середовища, а саме: стаття 44 «Збір за забруднення навколишнього природного середовища» та стаття 45 «Збір за погіршення якості природних ресурсів». Перша норма виступає як обов'язковий податковий платіж. Цей вид платежу застосовується при врахуванні негативних наслідків забруднення навколишнього природного середовища. Другий вид платежу - підходить як санкція при кваліфікації правопорушення в сфері нераціонального та неефективного використання пестицидів в ході вирощування продуктів, але даний платіж є компенсаційним, за певний рівень забруднення навколишнього природного середовища, який доводиться в судовому порядку, що в значній мірі буде ускладнювати його стягнення.

Як підведення підсумку вище зазначеного, не виникає сумніву в нагальності правової регламентації щодо використання пестицидів, створення та правове закріплення моніторингового органу.

Наук. кер.- Валенкевич Л. П., канд. екон. н.,
доцент кафедри права